

N:o 26.

Uppläst och godkänt hos Första Kammaren den 4 Maj 1880.
 — — — — Andra Kammaren den 4 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, angående uppskof med och förnyad granskning af Kongl. Förordningen den 22 November 1878, angående befälet å svenska handelsfartyg.

(Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 10 och Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Utlåtande N:o 7.)

S. A. K.

Vid sist förflutna riksdag väcktes förslag om aflåtande af underdånig skrifvelse med anhållan, att Eders Kongl. Maj:t af anförda orsaker behagade tillsvidare uppskjuta verkställigheten af nådiga förordningen den 22 November 1878, angående befälet å svenska handelsfartyg; men detta förslag föranledde från Riksdagens sida icke någon åtgärd, hufvudsakligen af det skäl, att Eders Kongl. Maj:t, på hemställen af Dess och Rikets Kommers-kollegium, genom nådig kungörelse den 7 Mars 1879 funnit godt förklara, att nämnda förordning, utom hvad angick det bemälda Kollegium lemnade bemyndigande, att på derom gjord ansökning meddela styrmans- och befälhafvarebref samt den behörighet, som innehafvandets af sådant bref eller afläggande af den i gällande reglemente för navigationsskolorna i riket föreskrifna ångbåtsbefälhafvare-, öfvermaskinist- eller maskinistexamen medförde, skulle i öfrigt träda i kraft först från och med den 1 April 1880. Emellertid har uti

tvenne, vid innevarande riksdag afgifna motioner blifvit hemstaldt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes antingen upphäfvä sagda förordning eller undanrödja alla de bestämmelser i densamma, hvilka medförde retroaktiv verkan, eller ock uppskjuta verkställigheten af förordningen under viss, i de särskilda motionerna angifven tid, inom hvilken tillfälle kunde lemnas större assurans-, rederi- och sjökaptens-föreningar att inkomma med underdåniga utlåtanden i ämnet, samt att Eders Kongl. Maj:t på grund deraf måtte taga ärendet i förnyad nådig ompröfning.

Vid öfvervägande af dessa förslag, har Riksdagen väl funnit, att de fordringar, 1878 års förordning uppställer för behörigheten att innehafva styrmans- och befälhafvare-befattningar på segelfartyg, äro i teoretiskt afseende hufvudsakligen desamma som hittills, men att fordringarne på praktisk öfning äro större och något förändrade för dem, som vilja sådan behörighet sig förvärfva.

Hvad angår rättigheten att föra befäl på lastångare, äro bestämmelserna i så måtto skärpta, att ångbåtsbefälhafvareexamen fordras såsom ett oundgängligt vilkor för att kunna vara befälhafvare på lastångare, som har mera än 10 hästars (nominel) maskinkraft och seglar utomskärs eller gör längre resor än en geografisk mil från sin hufvudstation. Äfven för rättighet att utöfva maskinisttjänst äro fordringarna i vissa fall större än förut.

Att höja fordringarna på teoretisk insigt och praktisk duglighet hos befälhafvarne på handelsflottan synes vara den princip, som genomgår Kongl. Förordningen af den 22 November 1878. Riksdagen vill för ingen del uttala något klander mot en sådan princip, som tvärtom måste anses vara god och berömvärd. Men för att kunna medföra verkligt gagn, måste den största varsamhet iakttagas vid tillämpningen af denna grundsats, enär sjöfarten, icke mindre än hvarje annan näring, är för sin utveckling och trefnad i behof af frihet.

Från 1854, då den frisinnade åsigten gjorde sig gällande, att det undantag från skyldigheten att vid navigationsskola hafva undergått sjökaptensexamen, hvilket genom äldre författringar blifvit förunnadt befälhafvare å svenska handelsfartyg, som ej idkade annan utrikes sjöfart än till Norge, Danmark och Finland jemte öfriga, vid Östersjön samt vid Elbefloden belägna hamnar, finge utsträckas jemväl för resor till Tyska, Nederländska, Belgiska och Franska hamnar till och med Brest äfvensom till samtliga hamnar i Storbritannien och Irland jemte dit hörande och dervid belägna öar, har vår sjöfart varit i jemn och ständig tillväxt, med undantag endast af ett eller annat år, då svårare handelskriser tillbaka-

satt den, så att den nu, med hänsyn både till mängden af fartyg och deras lästetal, är mer än dubbelt så stor, som sistnämnda år. En af orsakerna till denna tillväxt har utan tvifvel varit det förhållande, att icke få bland vår dugliga kustbefolkning förskaffat sig egna fartyg just till följd af den rätt, som varit dem förunnad att, ehuru oexaminerade, sjelfve föra sina fartyg samt att till sin närmaste man ombord få antaga någon praktiskt duglig och pröfvad sjöman för så vidsträckt fart som till alla hamnarne vid Nordsjön och i England. Ehuru någon nämnvärd olägenhet häraf icke uppstått för sjöfarten, anser sig Riksdagen likväl icke böra framställa någon anmärkning mot att uti Förordningen af den 22 November 1878 föreskrifvits, att för sistnämnda fart fordras för framtiden examinerad fartygsbefälhafvare, synnerligen som de, hvilka förut fört befäl å fartyg under resor å dessa farvatten, bibehållits vid sin förut förvärfvade rättighet; men att, såsom uti denna förordning stadgas, derjemte uppställa det vilkor, att på hvarje segelfartyg, bestämdt till farvatten bortom Skagen och Lindesnäs, skall vara anställd en styrman, och att sålunda nu med ens fordra två examinerade män å sådant fartyg, der ännu för kort tid sedan icke fordrats någon, torde vara ett allt för långt uttaget steg, som måhända kan komma att medföra olägenheter för sjöfarten.

Om än villigt må medgifvas, att större lastångare, som gå på längre farvatten, väl äro i behof af examinerade befälhafvare, hvilket likväl hittills ej ansetts vara nödigt, torde det dock vara för mycket att fordra, det befälhafvare på smärre last- eller bogserångare, hvilka färdas utefter våra kuster och föra med sig pråmar eller sjelfva äro lastade med mindre värdefulla varor, skola vara underkastade skyldigheten att aflägga den för dem, som vilja föra befäl å ångfartyg, föreskrifna examen. På dessa ångare, som merendels äro gamla och af ringare värde och hvars hela besättning mången gång består af blott några få man, föres befalet understundom af maskinisten eller af någon gammal erfaren sjöman. En examinerad ångbåtsbefälhafvare skulle oftast blifva alltför dyrlegd för dessa farkoster. Riksdagen har ansett sig böra anföra detta såsom bevis på, huru genom den ifrågavarande nådiga förordningen, ehuru den är till sin princip god och riktig, fordringarna för behörigheten att innehafva fartygsbefäl, i ett eller annat afseende möjligen blifvit utsträckta längre, än hit hörande förhållanden synas påkalla.

Hvad vidare angår den svåraste bland de anmärkningar, som blifvit gjorda emot meranämnda förordning, eller att genom densamma i några fall fräntages svenske män en rättighet, hvilken de lagligen förvärfvat sig och icke på något sätt förverkat, rättigheten nemligen att

föra högre eller lägre befäl inom handelsflottan, så finner Riksdagen sig böra i viss mån erkänna befogenheten af en sådan anmärkning, enär denna författning först och främst fränkänner många oexaminerade sjömän den rätt, de nu lagligen ega att såsom bästeman eller 2:dre man ombord innehafva befäl å fartyg, som segla bortom Skagen och Lindesnäs till Brest och England. Den fränkänner vidare dem, som aflagt sjökaptensexamen af 1:sta och 2:dra klassen, den oinskränkta rätt, de förut lagligen egt, att föra befäl å handelsfartyg inom de för hvar och en af dessa klasser bestämda gränser, i det att den uppställer vissa nya fordringar på praktisk öfning såsom vilkor för erhållande af befälhafvarebref, hvilka fordringar kunna blifva svåra, ja omöjliga att uppfylla. Man kan visserligen säga, att det står en sådan man öppet att hos Konungen begära dispens, hvilket väl icke torde vägras, der skäl för beviljandet förefinnas; men en sådan utväg synes i allmänhet mindre lämplig. Förordningen af den 22 November 1878 frántager vidare mängen duglig och erfaren sjökapten den rätt, han nu eger, att utan aflagd ångbåtsbefälhafvareexamen föra befäl på lastångare, bestämda äfven till aflägsnare farvatten; likasom i maskinisters rätt att fortfarande få utöfva de tjänster, som de nu lagligen innehafva, inskränkning egt rum.

Riksdagen vill ingalunda uttala något klander mot de sålunda meddelade stadgandena i och för sig, men finner dock anmärkningsvärdt, att dessa bestämmelser tillagts retroaktiv inverkan på förut lagligen uppkomna förhållanden. Det vill nästan synas, att förordningen af den 22 November 1878 i detta afseende kommit in på en afväg, hvilken så väl den svenska som den utländska lagstiftningen på detta område hittills sökt att på allt sätt undvika. I England t. ex. har man vid stiftandet af nya lagbestämmelser för sjöfarten varit särdeles angelägen om att tillse, det icke något intrång blefve gjordt på förut lagligen förvärfvade och bestående rättigheter. I vårt land har äfven, så vidt Riksdagen är bekant, samma grundsats gjort sig gällande äfven i den lagstiftningsgren, hvarom här är fråga, i hvilket afseende Riksdagen tillåter sig åberopa nådiga förordningen angående behörigheten att föra befäl å svenskt handelsfartyg den 7 Maj 1842. Anmärkningsvärdt torde äfven få anses, att, ehuru sistnämnda förordning knappast kan sägas innebära så många eller stora förändringar i bestämmelserna, rörande rättighet att föra befäl å fartyg som förordningen af den 22 November 1878, uppsköts dock tillämpningen af densamma i tre år eller till 1845, förmodligen i syfte, att vederbörande måtte komma i tillfälle att aflägga då föreskrifna examina och förskaffa sig kompetens, innan den nya författningen trädde i kraft.

En annan, mindre väsentlig anmärkning mot förordningen af den 22 November 1878 har blifvit framstald på den grund, att densamma pålägger personer, som lagligen förvärfvat sig rätt att utöfva sitt kall, kostnad och besvär genom föreskriften i § 9, att hvar och en, som önskar erhålla styrmans- eller befälhafvarebref, skall derom göra ansöknings hos Kongl. Kommers-kollegium, m. m. Kostnaden torde måhända icke vara af betydighet, ehuru den för en fattig man kan vara känbar nog; besväret kan deremot blifva tyngre, t. ex. för en befälhafvare eller styrman, som återvänder hem efter en längre sjöresa för att inom kort åter afsegla. Det synes därför ligga något berättigadt i den jemväl uttalade önskan, att befälhafvare- och styrmansbref böra kostnadsfritt på sjömanshusen eller annorstädes tillhandahållas dem, som före författningens trädande i kraft varit behörige att tienstgöra i egenskap af befälhafvare eller styrmän.

Enligt Kommers-kollegii underdåniga berättelse för år 1878 utgör antalet af befälhafvare på Sveriges handelsflotta 2,268. Emedan styrmännens antal måste vara ej så obetydligt större, torde samtliga befälhafvare- och styrmansplatser på vår handelsflotta uppgå till omkring 5,000. För något mer än 1,700 af dessa 5,000 äro för närvarande utfärdade befälhafvare- och styrmansbref. Det är visserligen svårt, ja nära nog omöjligt, att med någon säkerhet kunna beräkna huru många sådana bref utöfver dessa 1,700 ännu erfordras för att svenska handelsflottan må kunna erhålla ett tillräckligt antal befälhafvare och styrmän i öfverensstämmelse med de i ofta nämnda förordning stadgade grunder; men det är icke osannolikt, att behofvet i detta afseende ännu icke är på långt när fylldt. Äfven af denna orsak torde ett längre uppskof med tillämpningen af denna förordning, än det som redan lemnats, vara nödigt, med vilkor likväl, att de kompetensbref, som redan utfärdats eller framdeles komma att af Kommers-kollegium utfärdas, jemväl under tiden hafva gällande kraft.

Att en förnyad pröfning af nu i fråga varande ärende är behöflig samt, långt ifrån att verka skadligt, troligen skulle kunna blifva till stort gagn för sjöfarten, torde, genom hvad nu blifvit i underdånighet anfördt, vara ådagalagdt; och Riksdagen anhåller, på grund häraf, att Eders Kongl. Maj:t täcktes påbjuda, att med tillämpningen af Dess nädiga förordning af den 22 November 1878, angående befälet å svenska handelsfartyg, skall, utom hvad angår det Kongl. Kommers-kollegium redan lemnade bemyndigande att på derom gjord ansökan meddela styrmans- och befälhafvarebref samt den behörighet, som innehafvande af sådant bref eller afläggande af den i gällande reglemente för navigationsskolorna

i riket föreskrifna ångbåtsbefälhafvare-, öfvermaskinist- och maskinist-examen medför, anstå, intill dess Eders Kongl. Maj:t — efter inhemtande af upplysningar från sakkunnige och praktiske män samt föreningar inom vårt land — kan komma i tillfälle taga frågan under förnyad ompröfning och derefter utfärda sådan ny förordning i ämnet, hvartill pröfningen kan föranleda.

Riksdagen framhårdar etc.

Stockholm den 4 Maj 1880.

N:o 27.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 4 Maj 1880.

— — — — Andra Kammaren den 4 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, angående preglandet af guldmynt å fem kronor.

(Banko-Utskottets Utlåtande N:o 12).

S. A. K.

Bland de verkningar, antagandet af guld såsom värdemätare och grund för myntväsendet i vårt land förväntades komma att medföra, var äfven den att metalliskt mynt derigenom skulle till större myckenhet än förut varit förhållandet ingå i den dagliga rörelsen och spridas bland allmänheten samt dymedelst befrämjas den trygghet i handel, som utbyte af en vara mot en annan af jemngodt värde i form af mynt alltid måste bereda framför varans öfverlemnande emot creditsedlar. Att nyss an-